

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne.....2018,

**kterým se mění zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě
a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

V zákoně č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 85/2012 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb. a zákona č. 183/2017 Sb., § 8 včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 12 zní:

„§ 8

Řízení o uložení preventivních opatření nebo nápravných opatření

(1) Řízení o uložení preventivních opatření nebo nápravných opatření zahájí příslušný orgán

a) na základě žádosti osoby uvedené v odstavci 2, nebo

b) z moci úřední, jakmile se dozví o skutečnosti, která nasvědčuje tomu, že mohlo dojít k ekologické újmě nebo pokud bezprostředně hrozí její vznik.

(2) Žádost o uložení preventivních opatření nebo nápravných opatření může podat

a) fyzická nebo právnická osoba, která je ekologickou újmu dotčena nebo u níž je takové dotčení pravděpodobné, nebo

b) právnická osoba soukromého práva, jejímž předmětem činnosti je podle zakladatelského právního jednání ochrana životního prostředí a jejíž hlavní činností není podnikání nebo jiná výtěžná činnost.

(3) Žádost o uložení preventivních opatření nebo nápravných opatření musí být doložena informacemi, ze kterých je patrné, že došlo k ekologické újmě nebo že taková újma bezprostředně hrozí.

(4) Osoby uvedené v odstavci 2 jsou oprávněny předložit příslušnému orgánu vyjádření související s případy ekologické újmy nebo s bezprostřední hrozbou jejího vzniku, jichž jsou si vědomy, a to i tehdy, pokud žádost podle odstavce 1 písm. a) nepodaly.

(5) Oznámení o zahájení řízení příslušný orgán zveřejní na portálu veřejné správy a neprodleně o něm informuje správní orgán příslušný rozhodovat o preventivních opatřeních nebo nápravných opatřeních podle jiných právních předpisů¹²⁾.

(6) Osoby uvedené v odstavci 2 písm. b) mohou požádat příslušný orgán, aby byly po dobu 1 roku ode dne podání žádosti bez zbytečného odkladu písemně informovány o každém zahájeném řízení o uložení preventivních opatření nebo nápravných opatření. Tato žádost musí být místně specifikována a lze ji podávat opakovaně.

(7) Nebylo-li řízení o uložení preventivních opatření nebo nápravných opatření zahájeno na jejich žádost, jsou osoby uvedené v odstavci 2 písm. b) účastníky takového řízení, pokud písemně oznámí příslušnému orgánu svou účast do 8 dnů ode dne

a) kdy jim byla doručena informace o zahájeném řízení podle odstavce 6, nebo

b) kdy byla informace o zahájení řízení zveřejněna na úřední desce příslušného orgánu.

(8) Řízení o uložení preventivních opatření nebo nápravných opatření zahájené na základě žádosti se z důvodu zpětvzetí žádosti nezastaví, pokud jsou dány důvody pro zahájení řízení z moci úřední.

¹²⁾ Například § 42 zákona č. 254/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, § 86 zákona č. 114/1992 Sb., § 3c zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění zákona č. 41/2015 Sb., § 51 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).“.

CELEX 32004L0035

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

OBECNÁ ČÁST

Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy včetně odůvodnění jejich hlavních principů

Evropská komise (dále jen „Komise“) vydala dne 27. 4. 2017 odůvodněné stanovisko určené České republice na základě čl. 258 Smlouvy o fungování Evropské unie z důvodu nesprávného provedení čl. 12 odst. 1 a čl. 13 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí („směrnice“). S ohledem na výše uvedené odůvodněné stanovisko Komise bylo rozhodnuto o novelizaci zákona č. 167/2008 Sb., kterým je výše uvedená směrnice zejména provedena.

B Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky a s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Předložený návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, s Listinou základních práv a svobod a s Ústavou České republiky. Předmětem novelizace je výlučně ustanovení § 8 zákona č. 167/2008 Sb. tak, aby byly napraveny Komisí tvrzené nedostatky v transpozici směrnice. Navrhovaná právní úprava je v souladu s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy.

C Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie, popřípadě s legislativními záměry a s návrhy předpisů Evropské unie

Návrh je v souladu s předpisy Evropské unie a plní požadavky vyplývající z čl. 12 odst. 1 a čl. 13 odst. 1 směrnice. Předložený návrh zákona není v rozporu s judikaturou Soudního dvora Evropské unie ani s obecnými zásadami práva Evropské unie.

D Zhodnocení platného právního stavu a odůvodnění nezbytnosti jeho změny

S ohledem na výše uvedené odůvodněné stanovisko se MŽP rozhodlo přistoupit k novelizaci zákona č. 167/2008 Sb., kterým je výše uvedená směrnice zejména provedena. Níže je uveden souhrn nedostatků, které Komise České republiky ve svém stanovisku vytýká včetně způsobu jejich nápravy.

Zaprvé, Komise České republiky vytýká, že na rozdíl od směrnice zákon č. 167/2008 Sb. stanoví, že *hlavním* postupem pro zajištění uplatňování článku 12 směrnice je řízení z moci úřední. Ačkoliv lze zahájit řízení také na základě žádosti (§ 8 odst. 2 zákona č. 167/2008 Sb.), větší důraz je podle Komise kladen na řízení z moci úřední jakožto hlavní způsob zajištění přezkumu. Skutečnost, že řízení jsou zahajována zejména z moci úřední, oslabuje možnosti přístupu k soudu nebo jinému nezávislému a nestrannému veřejnému orgánu upravené v čl. 13 odst. 1 směrnice. Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, umožňuje žaloby pouze proti správním rozhodnutím nebo nečinnosti orgánů, které mají negativní dopad na práva osob, zatímco čl. 13 odst. 1 odkazuje na přezkum procesní a hmotněprávní zákonnosti rozhodnutí, jednání nebo nečinnosti příslušného orgánu podle této směrnice bez tohoto omezení.

Zadruhé, podle Komise české předpisy neprovádějí jednoznačně směrnici vyžadovanou skutečnost, že nevládním organizacím usilujícím o ochranu životního prostředí by mělo být bez dalšího přiznáno postavení osob, které jsou oprávněny předložit příslušnému orgánu jakákoli vyjádření související s případy škod na životním prostředí a které jsou rovněž oprávněny požadovat po příslušném orgánu, aby přijal opatření podle směrnice. Na to

navazuje i požadavek na přístup k soudu nebo jinému nezávislému orgánu kompetentnímu přezkoumávat činnost příslušných orgánů podle směrnice.

Ponecháním současného znění zákona č. 167/2008 Sb. by nedošlo k nápravě Komisí tvrzených nedostatků v transpozici směrnice a Komise by proto podala proti ČR žalobu k Soudnímu dvoru EU podle čl. 258, resp. 260 Smlouvy o fungování EU. V konečném důsledku tak ČR může reálně hrozit uložení citelných finančních sankcí. Tyto sankce mohou dosahovat řádově milionů euro - cca 2 miliony euro jednorázově (cca 52 milionů Kč) a cca 10.000,- euro denně, (tj. cca 7.800.000,- Kč měsíčně) do doby zjednání nápravy stavu věci. Přijetím novely zákona č. 167/2008 Sb. bude dosaženo nápravy Komisí tvrzených nedostatků v transpozici směrnice a zároveň bude dosaženo souladu s jím vydaným odůvodněným stanoviskem.

E Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Předmětem novelizace je výlučně ustanovení § 8 zákona č. 167/2008 Sb. tak, aby byly napraveny Komisí tvrzené nedostatky v transpozici směrnice. Po pečlivé analýze všech možných důsledků navrhovaných změn v ustanovení § 8 zákona č. 167/2008 Sb. lze konstatovat, že nebyly identifikovány žádné sociální ani ekonomické dopady na fyzické či právnické osoby. Rovněž nebyly shledány žádné dopady na veřejné rozpočty ani na podnikatelské prostředí ČR. Navrhovaná právní úprava nebude mít žádné negativní sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny. Navrhovaná právní úprava bude mít pozitivní dopady na životní prostředí, neboť umožní nevládním organizacím usilujícím o ochranu životního prostředí hájit ochranu životního prostředí v řízeních o uložení preventivních nebo nápravných opatření podle zákona č. 167/2008 Sb.

Na základě výše uvedeného bylo dne 30. 6. 2017 zažádáno o udělení výjimky z povinnosti provádět Hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad („RIA“). Žádosti o udělení výjimky ze zpracování RIA bylo vyhověno JUDr. Janem Chvojkou, tehdejší předsedou Legislativní rady vlády, dne 4. 7. 2017 (č.j. 18764/2017-OHR).

F Zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhovaná právní úprava nemá žádné dopady ve vztahu k zákazu diskriminace. Nepředpokládá se negativní dopad na rovné postavení mužů a žen.

G Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná úprava nemá k ochraně osobních údajů a ochraně soukromí žádný vztah.

H Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná právní úprava nepřináší žádná korupční rizika.

I Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná právní úprava nemá žádné dopady na bezpečnost ani obranu státu.

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K ČI. I

Znění § 8 odst. 1 zákona č. 167/2008 Sb. bylo přeformulováno tak, aby bylo zřejmé, že řízení zahájené na základě žádosti je postaveno na roveň řízení zahajovanému z moci úřední. Ustanovení § 8 odst. 2 pak výslovně stanoví, které osoby mají právo podat žádost o uložení preventivních nebo nápravných opatření. Jedná se o a) fyzické nebo právnické osoby, které jsou ekologickou újmu dotčeny nebo u nichž je takové dotčení pravděpodobné nebo b) právnické osoby soukromého práva, jejichž předmětem činnosti je podle zakladatelského právního jednání ochrana životního prostředí a jejichž hlavní činností není podnikání nebo jiná výdělečná činnost („nevládní organizace usilující o ochranu životního prostředí“). Nevládním organizacím usilujícím o ochranu životního prostředí bude výslovně zaručeno oprávnění předkládat příslušnému orgánu jakákoli vyjádření související s případy ekologické újmy. Zároveň bude mít taková organizace výslovně zakotvené právo stát se účastníkem řízení o uložení preventivních nebo nápravných opatření. Jedinou podmínkou, kterou bude muset splnit, bude podání písemného oznámení do 8 dnů ode dne sdělení informace o zahajovaném řízení. Z titulu účastníka řízení potom přímo vyplývá i možnost využití prostředků soudní ochrany podle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní. Pro usnadnění výkonu uvedeného práva pak nevládní organizace budou moci rovněž požadovat, aby byly předem písemně informovány o všech zahájených řízeních o uložení preventivních nebo nápravných opatření.

K ČI. II

Účinnost návrhu zákona se navrhuje k prvnímu dni kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

V Praze dne 30. 4. 2018

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v.r.

Ministr životního prostředí:

Mgr. Richard Brabec v.r.